

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2023. gada 16. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā lauksaimniecības politika – Lauku attīstības atbalsta pasākumi no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai – Agrovides maksājumi – Regula (EK) Nr. 1974/2006 – Saņēmēju nespēja turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām saistībām – Jēdzieni “zemes platību pārdalīšana” un “zemes konsolidācijas pasākumi” – Vajadzīgo pasākumu, lai saņēmēja saistības pielāgotu jaunajai situācijai saimniecībā, neesamība – Regula (EK) Nr. 1122/2009 – Jēdziens “nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi”

Lietā C-343/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa, Bulgārija) iesniegusi ar 2021. gada 19. maija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 2. jūnijā, tiesvedībā

PV

pret

Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond “Zemedelie”,

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*], kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*] (referents),

ģenerālvokāte: L. Medina,

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 9. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- PV vārdā – *S. Angelova, advokat,*
- *zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond “Zemedelie” vārdā – I. Boyanov, P. Slavcheva un I. B. Zareva,*
- Bulgārijas valdības vārdā – *T. Mitova, E. Petranova un L. Zaharieva, pārstāves,*

* Tiesvedības valoda – bulgāru

– Eiropas Komisijas vārdā – *J. Aquilina, G. Koleva* un *A. Sauka*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2022. gada 15. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 45. panta 4. punktu Komisijas Regulā (EK) Nr. 1974/2006 (2006. gada 15. decembris), ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (OV 2006, L 368, 15. lpp.), un 31. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 73/2009 (2009. gada 19. janvāris), ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV 2009, L 30, 16. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp lauksaimnieku PV un *zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond "Zemedelie"* (Valsts Lauksaimniecības fonda izpilddirektora vietnieks, Bulgārija) saistībā ar lēmumu, ar kuru PV noteikts atmaksāt 20 % no saņemtā finansējuma saistībā ar Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam pasākumu Nr. 214 "Agrovīdes maksājumi" (turpmāk tekstā – "pasākums Nr. 214") 2013. – 2016. tirdzniecības gadam.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (EK) Nr. 1698/2005

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (OV 2005, L 277, 1. lpp.) 35. apsvērumā bija paredzēts:

"(35) Agrovīdes maksājumiem būtu jā saglabā svarīga loma, atbalstot labai draudzīgu lauku apvidu attīstību un atbildot uz sabiedrības pieaugošo pieprasījumu pēc vides pakalpojumiem. Tiem būtu jāturpina rosināt lauksaimniekus un citus zemes apsaimniekotājus kalpot sabiedrībai kopumā, ieviešot vai turpinot izmantot lauksaimniecības ražošanas metodes, kas atbilst vides, ainavas un tās sastāvdaļu, dabas resursu, augsnes un ģenētiskās daudzveidības aizsardzībai un uzlabošanai. Šajā sakarā būtu jāpievērš īpaša uzmanība lauksaimniecības ģenētisko resursu saglabāšanai. Saskaņā ar principu, ka maksā piesārņotājs, šiem maksājumiem vajadzētu segt tikai tās saistības, kas pārsniedz attiecīgos obligātos standartus."

4 Šīs regulas 36. pantā "Pasākumi" bija noteikts:

"Atbalsts saskaņā ar šo iedaļu attiecas uz:

a) pasākumiem, kuru mērķis ir ilgtspējīga lauksaimniecības zemes lietošana, paredzot:

[..]

iv) agrovides maksājumus,

[..]

[..]"

5 Minētās regulas 39. pantā "Agrovides maksājumi" bija paredzēts:

"1. Dalībvalstis 36. panta a) punkta iv) apakšpunktā paredzēto atbalstu dara pieejamu visā to teritorijā saskaņā ar to konkrētām vajadzībām.

2. Agrovides maksājumus piešķir lauksaimniekiem, kas brīvprātīgi uzņemas agrovides saistības.
[..]

3. [..]

Tādas saistības parasti uzņemas uz laiku no pieciem līdz septiņiem gadiem. [..]

4. Maksājumus piešķir ik gadus, un tie sedz uzņemto saistību dēļ radušos papildu izdevumus un neiegūtos ienākumus; vajadzības gadījumā tie var segt arī darījumu izmaksas.

[..]"

Regula Nr. 1974/2006

6 Regulas Nr. 1974/2006 23. apsvērumā bija noteikts:

"Attiecībā uz agrovides un dzīvnieku labturības atbalstu, minimālajām prasībām, kas jāizpilda atbalsta saņēmējiem saistībā ar dažādām agrovides un dzīvnieku labturības saistībām, būtu jānodrošina līdzsvarota atbalsta piemērošana, ņemot vērā mērķus un tādējādi jāveicina ilgtspējīga lauku attīstība. Šim nolūkam ļoti svarīgi ir izveidot metodoloģiju, lai aprēķinātu no uzņemtajām saistībām radušās papildu izmaksas, neiegūtos ienākumus un iespējamās darījumu izmaksas. Ja saistību pamatā ir lauksaimniecībā izmantojamo līdzekļu ierobežojumi, atbalsts jāpiešķir tikai tad, ja šos ierobežojumus var novērtēt tā, lai iegūtu pietiekamu apliecinājumu par saistību ievērošanu."

7 Šīs regulas 45. pantā bija paredzēts:

"1. Ja atbalsta saņēmējs paplašina saimniecības teritoriju laika posmā, kurā ir spēkā saistības kā nosacījums atbalsta piešķiršanai, dalībvalstis saskaņā ar 2. punktu var paredzēt saistību piemērošanas paplašināšanu, lai aptvertu šo papildu teritoriju saistību piemērošanas laika posma atlikušajā daļā, vai atbilstīgi 3. punktam aizstāt sākotnējās saistības ar jaunām.

Var paredzēt arī noteikumus par šādu aizstāšanu gadījumos, ja teritoriju, uz ko attiecas saistības, paplašina vienas saimniecības ietvaros.

2. Šā panta 1. punktā minēto saistību piemērošanas paplašināšanu var atļaut tikai ar šādiem nosacījumiem:

a) tā labvēlīgi ietekmē attiecīgo pasākumu;

b) to attaisno saistību veids, laika posma atlikusī daļa un papildu teritorijas platība;

c) tā netraucē veikt efektīvas pārbaudes, lai nodrošinātu atbilstību palīdzības piešķiršanas nosacījumiem.

3. Šā panta 1. punktā minēto jauno saistību rezultātā visai attiecīgajai teritorijai piemēro nosacījumus, kas ir vismaz tikpat stingri kā sākotnējo saistību nosacījumi.

4. Ja atbalsta saņēmējs nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām saistībām saimniecības zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākumu vai kompetento valsts iestāžu apstiprinātu zemes konsolidācijas pasākumu dēļ, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai saimniecībā. Ja šāda pielāgošana izrādās neiespējama, saistību piemērošanu pārtrauc, un par laika posmu, kurā saistības bija spēkā, atbalsta atmaksā netiek prasīta."

Regula Nr. 73/2009

8 Regulas Nr. 73/2009 31. pantā "*Force majeure* un ārkārtas apstākļi" bija noteikts:

"Šīs regulas vajadzībām par *force majeure* vai ārkārtas apstākļiem kompetentā iestāde atzīst, piemēram, šādus gadījumus:

a) lauksaimnieka nāvi;

b) lauksaimnieka ilgstošu darbnespēju;

c) nopietnu dabas katastrofu, kas būtiski ietekmē saimniecības lauksaimniecības zemi;

d) lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanai paredzēto ēku nejaušu nopostīšanu saimniecībā;

e) epizootiju, kas ietekmē visus lauksaimniekam piederošos lauksaimniecības dzīvniekus vai daļu no tiem."

Regula (EK) Nr. 1122/2009

9 Komisijas Regulas (EK) Nr. 1122/2009 (2009. gada 30. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 attiecībā uz savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu saskaņā ar minētajā regulā

paredzētajām tiešā atbalsta shēmām lauksaimniekiem, kā arī, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 1234/2007 attiecībā uz savstarpēju atbilstību saskaņā ar viņa nozarē paredzēto atbalsta shēmu (OV 2009, L 316, 65. lpp.), 75. pantā "Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi" bija noteikts:

"1. Ja lauksaimnieks nav varējis izpildīt savus pienākumus nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļu dēļ, kā minēts Regulas [...] Nr. 73/2009 31. pantā, tad viņš saglabā savas tiesības uz atbalstu par to platību, par kuru viņam bija tiesības pretendēt uz atbalstu, kad radās nepārvarama vara vai ārkārtas apstākļi. Turklāt, ja neatbilstība, kas radusies tādas nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļu dēļ, attiecas uz savstarpējo atbilstību, tad attiecīgo samazinājumu nepiemēro.

2. Par nepārvaramas varas gadījumiem un ārkārtas apstākļiem Regulas [...] Nr. 73/2009 31. panta nozīmē rakstiski paziņo kompetentajai iestādei, pievienojot attiecīgus pierādījumus, desmit darbdienu laikā no dienas, kurā lauksaimnieks to var izdarīt."

Regula (ES) Nr. 65/2011

- 10 Komisijas Regulas (ES) Nr. 65/2011 (2011. gada 27. janvāris), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 attiecībā uz pārbaudes kārtību, kā arī savstarpējo atbilstību saistībā ar lauku attīstības atbalsta pasākumiem (OV 2011, L 25, 8. lpp.), 18. panta "Samazinājumi un izslēgšana citu atbilstības kritēriju, saistību un saistīto pienākumu neievērošanas gadījumā" 1. punktā bija paredzēts:

"[..]

Daudz gadu saistību gadījumā atbalsta samazinājumi, neizmaksāšana un atgūšana attiecas arī uz summām, kas jau izmaksātas minēto saistību iepriekšējos gados."

Bulgārijas tiesību akti

ZSPZZ

- 11 *Zakon za sobstvenostta i polzvaneto na zemedelskite zemi* (Lauksaimniecības zemes īpašumtiesību un tās izmantošanas likums; DV Nr. 17, 2001. gada 1. marts, turpmāk tekstā – "ZSPZZ") 37.c pantā ir noteikts:

"(1) Lauksaimniecības zemes īpašnieki un/vai lauksaimnieki noslēdz vienošanos par platību pārdalīšanu šīs zemes izmantošanai. Vienošanās noslēgšanu katrā pašvaldības teritorijas apvidū pārrauga komisija, kas izveidota ar apgabala direkcijas "Lauksaimniecība" direktora rīkojumu līdz attiecīgā gada 5. augustam. [...]

(2) Vienošanos noslēdz atbilstoši Lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības ministra izstrādātam paraugam [...] Vienošanos noslēdz un atjaunina katru gadu līdz 30. augustam uz nākamo finanšu gadu *zakon za arendata v zemedeliето* (Lauksaimniecības zemes nomas likums) Papildu noteikumu 2. punkta 3. apakšpunkta izpratnē. Tajā nedrīkst iekļaut īpašumus, kas deklarēti lauksaimniecībai tās faktiskajās robežās, un īpašumus, kas pastāvīgi tiek izmantoti kā ganības, zālāji un pļavas. Vienošanās stājas spēkā ar nosacījumu, ka tā aptver vismaz divas trešdaļas no kopējās pārdalītās platības attiecīgajā apvidū.

(3) Ja lauksaimnieki nevar vienoties 1. punktā noteiktajos apstākļos un arī attiecībā uz zemi, par kuru nav noslēgta vienošanās, komisija līdz attiecīgā gada 15. septembrim izstrādā pārdalītās platības izmantošanas piešķiršanas projektu šādā veidā:

1. tiesības izmantot atsevišķu pārdalītu platību piešķir lauksaimniekam, kam pieder un/vai kurš nomā lielāko daļu no lauksaimniecības zemes šajās pārdalītajās platībās;
2. lauksaimniecības zemes platību, attiecībā uz kuru nav noslēgtas vienošanās un tās īpašnieki nav iesnieguši deklarāciju saskaņā ar 37.b pantu, lauksaimniekiem iedala proporcionāli platībai un atbilstoši tam, kādā veidā īpašumā esošā vai nomātā lauksaimniecības zeme attiecīgajā apvidū tiek pastāvīgi izmantota.

(4) Komisija sagatavo apgabala direkcijas "Lauksaimniecība" direktoram ziņojumu, kas ietver noslēgto vienošanos, pārdalītās platības izmantošanas piešķiršanu, informāciju par 3. punkta 2. apakšpunktā minēto zemi attiecībā uz tās īpašniekiem un paredzētajiem nomas maksājumiem, pamatojoties uz kuru apgabala direkcijas "Lauksaimniecība" direktors izdod rīkojumu par platību piešķiršanu apvidū līdz attiecīgā gada 1. oktobrim.

[..]

(14) Vienošanās par pārdalīšanu vai pārdalīto platību piešķiršanu ir juridiskais pamats attiecībā uz *zakon za podpomagane na zemedelskite proizvoditeli* (Atbalsta lauksaimniekiem likums), un daļā, kas attiecas uz 3. punktā minēto zemi, tas ir juridiskais pamats, ja ir veikts maksājums par šo zemi.

(15) Lauksaimniecības zemi, kura iekļauta pārdalītajā platībā un kurai apstiprināts atbalsts saskaņā ar Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam pasākumu "Agrovides maksājumi" un/vai saskaņā ar Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam pasākumu "Agrovide un klimats" un "Bioloģiskā lauksaimniecība", sadala, nemainot saskaņā ar pasākumu apstiprināto personu atrašanās vietu, ja:

1. īpašumu, ko šīs personas dalībai procedūrā ir darījušas pieejamus saskaņā ar 37.b pantu, platība ir vienāda ar vai lielāka par platību, kas apstiprināta atbalsta saņemšanai saskaņā ar pasākumu, un
2. īpašnieki un lauksaimnieki, kuru īpašumi ir piešķirti personām, kas apstiprinātas saskaņā ar attiecīgo pasākumu, ir apliecinājuši, ka attiecībā uz šiem īpašumiem vēlas piedalīties platību pārdalīšanas procedūrā atbilstoši minētajam pantam.

[..]"

Dekrēts Nr. 11/2009

- 12 2009. gada 6. aprīļa *Naredba n° 11 za uslovyata i reda za prilagane na myarka 214 "Agroekologichni plashtania" ot Programata za razvitie na selskite rayoni za perioda 2007–2013* (Dekrēts Nr. 11, ar ko nosaka Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam pasākumam

Nr. 214 "Agrovides maksājumi" piemērošanas nosacījumus un kārtību (DV Nr. 29, 2009. gada 17. aprīlis; turpmāk tekstā – "dekrēts Nr. 11/2009"), ko pieņēmis Lauksaimniecības un pārtikas lietu ministrs, ietver 18. pantu, kurā ir noteikts:

"(3) *Darzhaven fond "Zemedelie"* (Valsts lauksaimniecības fonds, Bulgārija) izbeidz agrovides saistības un maksājumu saņēmēji atmaksā saņemto finansiālo atbalstu attiecībā uz attiecīgās programmas daļu atbilstoši 4. punkta noteikumiem, ja:

[..]

3. nav izpildītas 24. panta 2. punkta prasības;

[..].

(4) Maksājumu saņēmēji atmaksā līdz šim saņemto finansiālo atbalstu, pieskaitot likumiskos procentus no gada, kad pasākums tika pirmo reizi apstiprināts, līdz agrovides saistību izbeigšanas gadam, šādi:

[..]

c) līdz piektā gada beigām – 20 %;

[..].

(5) Ja konstatē, ka nav ievērotas pārvaldības prasības, ko piemēro attiecīgajām programmas daļām atbilstoši 26. pantam, finansiālo atbalstu atmaksā tādas summas apmērā, kuru aprēķina atbilstoši 16. panta noteikumiem.

(6) Nepārvaramas varas un ārkārtas apstākļu gadījumā agrovides saistības tiek izbeigtas un lauksaimnieka saņemtā finansiālā atbalsta daļēja vai pilnīga atmaksāšana netiek prasīta.

(7) Par nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļu gadījumiem, pievienojot attiecīgos pierādījumus (kompetentās administratīvās iestādes dokumentus), rakstiski paziņo [Valsts lauksaimniecības fondam] – RA (maksājumu aģentūra) lauksaimnieks vai cita viņa pilnvarota persona vai viņa tiesību pārņēmēji 10 darba dienu laikā, skaitot no dienas, kad lauksaimniekam vai cita viņa pilnvarotai personai vai viņa tiesību pārņēmējiem ir bijusi iespēja to izdarīt."

13 Šī dekrēta 24. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"(1) 2. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) punkta 2., 3. un 4. apakšpunktā norādītie agrovides pasākumi vai agrovides programmas daļas īsteno uz vienas zemes platības attiecībā uz vienu un to pašu lauku saimniecības laukumu piecus gadus, sākot no agrovides saistību uzņemšanās dienas.

(2) Lauksaimniecības zemes platība, kas apstiprināta 2. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) punkta 2., 3. un 4. apakšpunktā norādīto agrovides pasākumu vai agrovides programmu daļu īstenošanai, var tikt samazināta par ne vairāk kā 10 % no platības, tiklīdz katru gadu vismaz 90 % no attiecīgajās programmu daļās norādītās platības ģeogrāfiski pārklājas ar agrovides saistību platību."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 14 2013. gadā PV iesniedza atbalsta pieteikumu pasākumam Nr. 214.
- 15 Saistībā ar šo pieteikumu PV uz pieciem gadiem uzņēmās izpildīt agrovides saistības saskaņā ar dekrētu Nr. 11/2009 norādīto kārtību un nosacījumiem. Viena no prasībām, ko PV uzņēmās izpildīt, bija veikt ar attiecīgo programmas daļu saistītās darbības vienā un tajā pašā lauksaimniecības platībā piecus gadus pēc kārtas.
- 16 Minētais pieteikums tika apstiprināts. PV tika atļauts piedalīties pasākumā Nr. 214 ar 857 ha lauksaimniecības zemes platību, ko viņš nomāja un apsaimniekoja, pamatojoties uz 2012. gadā noslēgtajām vienošanām par 2012./2013. finanšu gadu. Šīs vienošanās tika noslēgtas uz viena gada termiņu ar lauksaimniecības zemes platību īpašniekiem un/vai lauksaimniekiem atbilstoši ZSPZZ 37.c panta 1. punktam.
- 17 Līdzīgas vienošanās tika noslēgtas uz nākamajiem trim – 2013./2014., 2014./2015. un 2015./2016. finanšu gadiem. Šajos gados PV [saimniecībā] tika veiktas visas obligātās administratīvās pārbaudes un pārbaudes uz vietas, un saskaņā ar pasākumu Nr. 214 viņam tika izmaksātas summas kopumā 1 063 317,54 levu (BGN) (aptuveni 544 000 EUR) apmērā.
- 18 Tomēr 2016. gadā attiecīgajiem lauksaimniecības zemes platību īpašniekiem un lauksaimniekiem attiecībā uz 2016./2017. finanšu gadu neizdevās noslēgt šādas vienošanās atbilstoši ZSPZZ 37.c panta 1. punktam. Lai arī PV vēlējās noslēgt šīs vienošanās, citi iepriekšējo vienošanos dalībnieki viņu informēja, ka šajā finanšu gadā tie vēlas apstrādāt savu īpašumu zemes faktiskajās robežās, kas izslēdza iespēju noslēgt vienošanos atbilstoši minētajam noteikumam. Tādējādi PV šajā finanšu gadā bija liegts izmantot minētās platības, attiecībā uz kurām viņš bija uzņēmies šī sprieduma 15. punktā minētās agrovides saistības un tālab – izpildīt nosacījumus, kas paredzēti 37.c pantā agrovides maksājumu saņemšanai.
- 19 Tā kā atbilstoši 37.c panta 2. punktam vienošanās starp īpašniekiem un/vai lauksaimniekiem ir jānoslēdz katru gadu līdz 30. augustam, PV jau 2016. gada augusta sākumā apzinājās, ka nebūs iespējams turpināt šo pašu platību izmantošanu 2016./2017. finanšu gadā.
- 20 2017. gada 29. maijā PV informēja Valsts lauksaimniecības fondu par vēlmi izbeigt agrovides saistības, jo ir zudis platību, ar kurām viņš piedalījās pasākumā Nr. 214, izmantošanas juridiskais pamats.
- 21 2018. gada 23. janvārī PV tika informēts, ka tiek uzsākta procedūra daudzgadu saistību izbeigšanai, jo nav izpildīta dekrēta Nr. 11/2009 24. panta 2. punktā norādītā prasība, saskaņā ar kuru katru gadu lauksaimniecības zemes platība, kas piedalās pasākumā Nr. 214, par vismaz 90 % pārklājas ar platību, uz kuru attiecas agrovides saistības. Vienošanos par 2016./2017. tirdzniecības gadu neesamības dēļ šis pārklāšanās procents ir vairs tikai 76,18 %.
- 22 2018. gada 17. augustā PV saņēma paziņojumu par viņa agrovides saistību pārtraukšanu saistībā ar pasākumu Nr. 214. Šis akts netika apstrīdēts un kļuva galīgs.

- 23 Ar Valsts lauksaimniecības fonda izpilddirektora vietnieka vēstuli, kas saņemta 2018. gada 7. decembrī, PV tika informēts, ka tiek uzsākta procedūra, lai izdotu aktu, ar ko konstatē valsts prasījuma esamību, kurā viņam tika pieprasīts atbilstoši dekrēta Nr. 11/2009 18. panta 4. punkta c) apakšpunktam atmaksāt 20 % no saņemtās kopsummas, proti, summu 212 663,51 BGN (aptuveni 109 000 EUR) apmērā.
- 24 PV iebilda pret šīs procedūras uzsākšanu, apgalvojot, ka saistībā ar tiesiskā regulējuma grozījumiem 2015. gada oktobrī vairāki īpašnieki un/vai lauksaimnieki atteicās noslēgt vienošanos atbilstoši ZSPZZ 37.c pantam, kas neļāva izpildīt šā sprieduma 15. punktā minētās saistības. Viņš uzskatīja, ka, tā kā tie bija apstākļi, kurus viņš nevarēja paredzēt šo saistību uzņemšanās brīdī un kuri tādējādi dekrēta Nr. 11/2009 18. panta 6. punkta izpratnē ir nepārvarama vara, viņam šī summa nav jāatmaksā.
- 25 Ar 2019. gada 14. novembra lēmumu Valsts lauksaimniecības fonda izpilddirektora vietnieks konstatēja, ka pastāv valsts prasījums 212 663,51 BGN (aptuveni 109 000 EUR) apmērā, kas atbilst 20 % no atbalsta, kas izmaksāts atbilstoši pasākumam Nr. 214 attiecībā uz 2013.–2016. tirdzniecības gadu.
- 26 PV par šo lēmumu cēla prasību Targovištes *Administrativen sad* (Administratīvā tiesa, Bulgārija), kas šo prasību noraidīja. Šī tiesa būtībā nosprieda, ka minētais lēmums ir spēkā esošs, un noraidīja PV argumentu par nepārvaramas varas gadījuma iestāšanos. Minētā tiesa uzskatīja, ka PV nevarēja legītīmi sagaidīt, ka lauksaimniecības zemes platību īpašnieki un/vai lauksaimnieki, ar kuriem viņš noslēdza vienošanās atbilstoši ZSPZZ 37.c pantam, atjaunos šīs vienošanās attiecībā uz 2016./2017. finanšu gadu. Turklāt, pat pieņemot, ka apstākļus var kvalificēt kā "nepārvaramas varas gadījumu", šī tiesa norādīja, ka PV nav ievērojis paredzēto paziņošanas termiņu – kas ir noilguma termiņš –, lai informētu kompetento administratīvo iestādi.
- 27 PV iesniedza apelācijas sūdzību *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa, Bulgārija), kas ir iesniedzējtiesa, apgalvojot, pirmkārt, ka, ieviešot jaunas, stingrākas prasības, dekrēta Nr. 11/2009 grozījums, kas stājās spēkā 2015. gada 20. oktobrī, atturēja daļu no īpašniekiem un/vai lauksaimniekiem noslēgt vienošanās atbilstoši ZSPZZ 37.c pantam un ka šis grozījums bija nepārvaramas varas gadījums vai ārkārtas apstākļi šī dekrēta 18. panta 6. punkta izpratnē. Otrkārt, PV uzskata, ka pirmās instances tiesa ir pārkāpusi Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punktu.
- 28 Iesniedzējtiesa norāda, ka minētais 45. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākumu vai kompetento valsts iestāžu apstiprinātu zemes konsolidācijas pasākumu dēļ atbalsta saņēmējs nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām saistībām, attiecīgajai dalībvalstij ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai šī saņēmēja saimniecībā. Pretējā gadījumā saistību piemērošanu būtu jāpārtrauc, un par laikposmu, kurā saistības bija spēkā, saņemto summu atmaksā saņēmējam netiktu prasīta.
- 29 Gadījumā, ja šī interpretācija netiek pieņemta, šī tiesa jautā, vai tāda situācija kā pamatlietā nevarētu būt nepārvaramas varas gadījums vai ārkārtas apstākļi Regulas Nr. 73/2009 31. panta izpratnē, kas atbrīvotu saņēmēju no šo summu atmaksāšanas pienākuma. Šajā ziņā minētā tiesa šādu kvalifikāciju vilcinās apstiprināt. Proti, tā uzsver, ka atbalsta saņēmējs atbalsta pieteikuma pasākumam Nr. 214 iesniegšanas brīdī zināja, ka vienošanās par trešajām personām piederošo

platību izmantošanu, kas paredzētas ZSPZZ 37.c pantā, tiek noslēgtas uz viena gada termiņu un ka īpašnieki un/vai lauksaimnieki var nolemt nenoslēgt vienošanās par nākamajiem finanšu gadiem.

30 Šajos apstākļos *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Regulas Nr. 1974/2006] 45. panta 4. punkta interpretācija ļauj pieņemt, ka tādā situācijā kā izskatāmajā gadījumā ir konstatējama “zemes platību pārdalīšana” vai “zemes konsolidācijas pasākumi”, kā rezultātā atbalsta saņēmējs nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām saistībām?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai fakts, ka dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai atbalsta saņēmēja saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai saimniecībā, dod tiesības nepieprasīt atmaksāt līdzekļus par laikposmu, kurā saistības bija spēkā?
- 3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga, kā, ņemot vērā pamatlietā konstatētos faktiskos apstākļus, ir interpretējams [Regulas Nr. 73/2009] 31. pants un kāda ir [Regulas Nr. 1122/2009] 75. panta 2. punktā minētā termiņa būtība?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 31 Uz dodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams, ja lauksaimnieks nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām agrovīdes saistībām attiecībā uz pēdējo šo saistību izpildes gadu un šīs nespējas pamatā ir starp šo lauksaimnieku un citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem vai lauksaimniekiem šīs zemes izmantošanai noslēgto vienošanos neesamība.
- 32 Lai sniegtu atbildi uz šo jautājumu, jāatgādina, ka Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts attiecas uz gadījumu, kad atbalsta saņēmējs nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām saistībām saimniecības zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākumu vai kompetento valsts iestāžu apstiprinātu zemes konsolidācijas pasākumu dēļ.
- 33 Šajā ziņā jānorāda, ka nedz šajā, nedz citās šīs regulas, Regulas Nr. 73/2009 un Regulas Nr. 1122/2009 tiesību normās nav definēti zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākumu vai kompetento valsts iestāžu apstiprināti zemes konsolidācijas pasākumu jēdzieni.
- 34 Turklāt, tā kā Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punktā attiecībā uz šiem jēdzieniem nav nekādas atsauces uz valsts tiesībām, tie ir jāinterpretē autonomi, lai Savienībā tie tiktu piemēroti vienveidīgi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2021. gada 22. aprīlis, *Austrian Airlines*, C-826/19, EU:C:2021:318, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 35 Šajā kontekstā jāatgādina, ka tādu jēdzienu nozīme un tvērums, kuriem Savienības tiesības nesniedz nekādu definīciju, ir jānoskaidro saskaņā ar to ierasto nozīmi ikdienas valodā, ņemot vērā kontekstu, kādā tie tiek lietoti, un tiesiskā regulējuma, kura daļu tie veido, sasniedzamos mērķus (spriedums, 2021. gada 18. marts, *Kuoni Travel*, C-578/19, EU:C:2021:213, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Pirmkārt, saistībā ar jēdziena "zemes platību pārdalīšana" ierasto nozīmi ikdienas valodā – tas nozīmē pasākumus, kas ietver lauksaimniecības zemes gabalu rekonfigurāciju, lai nodrošinātu racionālāku zemes izmantošanu. Termins "zemes konsolidācijas pasākumi", kā secinājumu 36. un 37. punktā norādījusi ģenerālvokāte, vispārīgāk nozīmē pasākumus, kas ietver lauksaimniecības zemes gabalu, kuri saistīti ar nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšanu attiecīgajai zemes attīstīšanai, pārkārtošanu. Jēdzieni "zemes platību pārdalīšana" un "zemes konsolidācijas pasākumi" kopā Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkta izpratnē nozīmē darbības, kas paredz lauksaimniecības zemes gabalu rekonfigurāciju un pārkārtošanu, lai izveidotu zemes izmantošanai racionālākas lauku saimniecības.
- 37 Otrkārt, kā secinājumu 38.–40. punktā norādījusi ģenerālvokāte, šajā tiesību normā vairākumā valodu versiju tiek prasīts, lai gan par zemes platību pārdalīšanu, gan par zemes konsolidācijas pasākumiem lemtu un tos apstiprinātu kompetentās valsts iestādes.
- 38 Šajā ziņā jānorāda, ka minētajā tiesību normā ir vienīgi vispārīgi noteikts, ka valsts iestāde ir saistīta ar šiem pasākumiem – vai nu ar lēmuma pieņemšanu vai apstiprināšanu –, sīkāk neprecizējot šīs iestādes dalības procesuālo kārtību zemes platību pārdalīšanas vai zemes konsolidācijas darbībās.
- 39 No minētā izriet, ka zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākumu vai kompetento valsts iestāžu apstiprinātu zemes konsolidācijas pasākumu jēdzienos var ietilpt jebkura darbība, kas paredz lauksaimniecības zemes gabalu rekonfigurāciju un pārkārtošanu, lai veidotu zemes izmantošanai racionālākas lauku saimniecības, un par ko ir lēmušas vai ko ir apstiprinājušas kompetentās valsts iestādes.
- 40 Šo interpretāciju apstiprina konteksts, kurā iekļaujas Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts, kā arī – vispārīgāk – tiesiskā regulējuma par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) mērķi.
- 41 Pirmkārt, atbilstoši Regulas Nr. 1698/2005 36. panta a) punkta iv) apakšpunktam un 39. pantam agrovīdēs maksājumi ir atbalsts, kas katru gadu tiek piešķirts lauksaimniekam, kurš ir brīvprātīgi uzņēmis agrovīdēs saistības un kura mērķis ir segt šādu saistību dēļ radušos papildu izdevumus un neiegūtos ienākumus. Šajā ziņā, kā uzsvērts šīs regulas 35. apsvērumā, šiem agrovīdēs maksājumiem ir svarīga loma, atbalstot lauku apvidu ilgtspējīgu attīstību, kā arī aizsargājot vidi, ciktāl tie rosina saņēmējus uzņemties daudzgadīgas saistības, kas pārsniedz Savienības lauksaimniecības nozares tiesību aktu obligāto standartu, kā arī valsts tiesiskajā regulējumā noteikto īpašo prasību ievērošanu.
- 42 Otrkārt, no Regulas Nr. 1974/2006 23. apsvēruma izriet, ka, lai veicinātu ilgtspējīgu lauku attīstību, Savienības likumdevējs ir vēlējis dot priekšroku līdzsvarotai Savienības atbalsta piemērošanai, ko veic ar agrovīdēs maksājumiem.

- 43 Tādējādi, kā secinājumu 43. punktā norāda ģenerālvokāte, šo mērķu sasniegšana prasa, lai lauksaimnieki netiktu atturēti no daudzgadu agrovides saistību uzņemšanās tāpēc, ka šo saistību piemērošanas laikposmā, iespējams, varētu notikt zemes platību pārdalīšana vai zemes konsolidācijas pasākumi, kas liegtu tiem izpildīt minētās saistības. Šajā kontekstā Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkta mērķis ir novērst šādu notikumu rašanos šajā laikposmā.
- 44 Taču šī tiesību norma nav piemērojama, ja šāda nespēja izriet no tā, ka starp lauksaimniekiem un citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem par šīs zemes izmantošanu nav noslēgtas vienošanās. Proti, šādā gadījumā lauksaimnieka nespēja nodrošināt atbilstību šīm saistībām tieši neizriet no valsts pasākumiem vai kompetento valsts iestāžu apstiprinātiem pasākumiem, kas ietekmē šīs saimniecības struktūru.
- 45 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka to piemēro, ja lauksaimnieks nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām agrovides saistībām to pēdējā piemērošanās gadā un šī nespēja tieši izriet no zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākuma vai kompetento valsts iestāžu apstiprināta zemes konsolidācijas pasākuma, kas ietekmē lauku saimniecības struktūru, uz kuru attiecas šīs saistības. Savukārt šī tiesību norma nav piemērojama, ja minētā nespēja izriet no tā, ka ir zudušas tiesības izmantot daļu no šīs saimniecības platības minēto saistību piemērošanas laikposmā.

Par otro jautājumu

- 46 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļi, ka dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai atbalsta saņēmēja agrovides saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai saimniecībā, kas izriet no zemes platību pārdalīšanas vai zemes konsolidācijas pasākumiem šīs tiesību normas izpratnē, liedz prasīt šim saņēmējam atmaksāt saņemtos līdzekļus par laikposmu, kurās šīs saistības tika pildītas.
- 47 Vispirms jāatgādina, ka Regulas Nr. 65/2011 18. panta 1. punktā ir noteikts, ka daudzgadu saistību gadījumā atbalsta samazinājumi, neizmaksāšana un atgūšana attiecas arī uz summām, kas jau izmaksātas minēto saistību iepriekšējos gados.
- 48 Tomēr Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punktā ir paredzēts, ka tad, ja agrovides maksājumu saņēmējs nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām saistībām saimniecības zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākumu vai kompetento valsts iestāžu apstiprinātu zemes konsolidācijas pasākumu dēļ, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai šīs saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai šajā saimniecībā. Ja šāda pielāgošana izrādās neiespējama, šo saistību piemērošanu pārtrauc, un par laikposmu, kurā saistības bija spēkā, atbalsta atmaksa netiek prasīta.
- 49 No minētās tiesību normas skaidri izriet, ka, pirmkārt, zemes platību pārdalīšanas vai zemes konsolidācijas pasākuma ieviešana vai apstiprināšana, ko veic kompetentās valsts iestādes, ietekmējot saņēmēja spēju turpmāk izpildīt uzņemtās agrovides saistības, nozīmē attiecīgās dalībvalsts pienākumu pielāgot šīs saistības jaunajai situācijai attiecīgajā lauku saimniecībā.
- 50 Otrkārt, tikai tad, ja šāda pielāgošana izrādās neiespējama, minēto saistību piemērošanu pārtrauc, un par laikposmu, kurā saistības bija spēkā, atbalsta atmaksa netiek prasīta.

- 51 Proti, kā norādīts šī sprieduma 42. punktā, no Regulas Nr. 1974/2006 23. apsvēruma izriet, ka attiecībā uz agrovides atbalstu Savienības likumdevējs ir vēlējis veikt līdzsvarotu Savienības atbalsta piemērošanu, lai veicinātu ilgtspējīgu lauku attīstību.
- 52 Šajā lietā, pieņemot, ka viņš nespēj pildīt uzņemtās agrovides saistības Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkta izpratnē atbalsta saņēmēja lauku saimniecības platības samazināšanas dēļ saistībā ar zemes platību pārdalīšanu vai zemes konsolidācijas pasākumu, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai kompetentās valsts iestādes ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai šīs saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai šajā saimniecībā. Ja šī tiesa secina, ka tas tā nav, tai ir jāuzskata minēto saistību piemērošanu par pārtrauktu, un par laikposmu, kurā šīs saistības bija spēkā, atbalsta atmaksu šim saņēmējam nevar prasīt.
- 53 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļi, ka dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai atbalsta saņēmēja agrovides saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai saimniecībā, kas izriet no zemes platību pārdalīšanas vai zemes konsolidācijas pasākumiem šīs tiesību normas izpratnē, liedz prasīt šim saņēmējam atmaksāt saņemtos līdzekļus par laikposmu, kurās šīs saistības tika pildītas.

Par trešo jautājumu

- 54 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 73/2009 31. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka atbalsta saņēmēja nespēja turpmāk nodrošināt atbilstību daudzgadu agrovides saistībām to pēdējā gadā ar citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem vai lauksaimniekiem šīs zemes izmantošanai noslēgto vienošanos neesamības dēļ ir "nepārvaramas varas gadījums" minētā 31. panta izpratnē, par kuru tādējādi bija jāpaziņo kompetentajai iestādei desmit darba dienu laikā atbilstoši Regulas Nr. 1122/2009 75. panta 2. punktam.
- 55 Šajā ziņā jānorāda, ka Regulas Nr. 73/2009 31. panta a)–e) punktā ir uzskaitīti dažādi notikumi, kas var būt nepārvaramas varas gadījumi.
- 56 Taču šo notikumu vidū nav situācijas, kurā Savienības finansējuma saņēmējs saistībā ar daudzgadu agrovides saistībām nespēj izpildīt šīs saistības ar citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem vai lauksaimniekiem šīs zemes izmantošanai noslēgto vienošanos neesamības dēļ.
- 57 Tomēr no vārda "piemēram" Regulas Nr. 73/2009 31. pantā izriet, ka šajā pantā nav ietverts izsmeļošs to notikumu saraksts, kas var būt nepārvaramas varas gadījumi.
- 58 Turklāt atbilstoši Tiesas judikatūrai nepārvaramas varas gadījums ir jebkurš notikums, kas radies no uzņēmēja neatkarīgu, neparastu un neparedzamu apstākļu dēļ, kuru sekas nav bijis iespējams novērst, neraugoties uz šī uzņēmēja izrādīto pienācīgo rūpību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1970. gada 17. decembris, *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, EU:C:1970:114, 23. punkts, un 2015. gada 17. decembris, *Szemerey*, C-330/14, EU:C:2015:826, 58. punkts).
- 59 Tādējādi, ja atbalsta saņēmēja nespēja turpmāk izpildīt agrovides saistības ar citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem vai lauksaimniekiem šīs zemes izmantošanai noslēgto vienošanos neesamības dēļ principā var būt nepārvaramas varas gadījums, tas tā var būt tikai ar nosacījumu, ka šī nespēja ir radusies no šī saņēmēja neatkarīgu, neparastu un neparedzamu apstākļu dēļ, kuru sekas nav bijis iespējams novērst, neraugoties uz minētā saņēmēja pienācīgo rūpību, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

- 60 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 73/2009 31. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja atbalsta saņēmēja nespēja turpmāk izpildīt agrovides saistības ar citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem vai lauksaimniekiem šīs zemes izmantošanai noslēgto vienošanos neesamības dēļ principā var būt nepārvaramas varas gadījums, tas tā var būt tikai ar nosacījumu, ka šī nespēja ir radusies no šī saņēmēja neatkarīgu, neparastu un neparedzamu apstākļu dēļ, kuru sekas nav bijis iespējams novērst, neraugoties uz saņēmēja pienācīgo rūpību, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 61 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

- 1) Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006 (2006. gada 15. decembris), ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 45. panta 4. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

to piemēro, ja lauksaimnieks nespēj turpmāk nodrošināt atbilstību uzņemtajām agrovides saistībām to pēdējā piemērošanās gadā un šī nespēja tieši izriet no zemes platību pārdalīšanas, valsts zemes konsolidācijas pasākuma vai kompetento valsts iestāžu apstiprināta zemes konsolidācijas pasākuma, kas ietekmē lauku saimniecības struktūru, uz kuru attiecas šīs saistības. Savukārt šī tiesību norma nav piemērojama, ja minētā nespēja izriet no tā, ka ir zudušas tiesības izmantot daļu no šīs saimniecības platības minēto saistību piemērošanas laikposmā.

- 2) Regulas Nr. 1974/2006 45. panta 4. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

apstāklis, ka dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai atbalsta saņēmēja agrovides saistības varētu pielāgot jaunajai situācijai saimniecībā, kas izriet no zemes platību pārdalīšanas vai zemes konsolidācijas pasākumiem šīs tiesību normas izpratnē, liedz prasīt šim saņēmējam atmaksāt saņemtos līdzekļus par laikposmu, kurās šīs saistības tika pildītas.

- 3) Padomes Regulas (EK) Nr. 73/2009 (2009. gada 19. janvāris), ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003, 31. pants

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja atbalsta saņēmēja nespēja turpmāk izpildīt agrovides saistības ar citiem lauksaimniecības zemju īpašniekiem vai lauksaimniekiem šīs zemes izmantošanai noslēgto vienošanos neesamības dēļ principā var būt nepārvaramas varas gadījums, tas tā var būt tikai ar nosacījumu, ka šī nespēja ir radusies no šī saņēmēja neatkarīgu, neparastu un neparedzamu apstākļu dēļ, kuru sekas nav bijis iespējams novērst, neraugoties uz saņēmēja pienācīgo rūpību, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

[Paraksti]